Dokumenttyp	Ansvarig verksamhet	Organisation	Version
Rutin	Smittskydd Värmland	Region Värmland	9
Dokumentägare	**Fastställare**	**Giltig fr.o.m.**	**Giltig t.o.m.**
Maria Moberg Hygiensjuksköterska	Anna Skogstam Smittskyddsläkare	2026-10-30	2028-10-29

Legionella, förebyggande rutin

Gäller för: Hälso- och sjukvård, Kommunal vård och omsorg

Bakgrund

Legionella pneumophila är en vanligt förekommande bakterie i jord och i vattenansamlingar. Vattensystem i stora byggnadskomplex som till exempel sjukhus, är ofta koloniserade med legionellabakterien. Bakterien förökar sig lättast i stillastående vatten och vid temperaturer mellan +20 och +45 °C. Bakterierna dör efter ett par sekunder i 70-gradigt vatten. Tillväxt gynnas vid växt tillsammans med andra mikroorganismer i så kallad biofilm.

Smittväg

Den vanligaste smittvägen är genom inandning av legionellaförorenat vatten i aerosolform till exempel i duschar, bubbelpool, kyltorn och liknande anläggningar. Aspiration av legionellaförorenat vatten kan förekomma. Person till person smitta förekommer inte.

Sjukdomsbild och inkubationstid

Legionella kan orsaka två olika sjukdomstillstånd.

1. **Legionärssjukan**, en lunginflammation med feber, huvudvärk och muskelvärk åtföljt av torrhosta och andningssvårigheter. Äldre personer, i synnerhet personer med kronisk hjärtlungsjukdom, rökare samt immunologiskt nedsatta personer har en ökad risk att insjukna. Dödligheten är ca 10 procent men kan vara högre i grupper av känsliga individer. Inkubationstiden är 2–10 dagar, vanligast 5–6 dygn.

2. **Pontiacfeber**, yttrar sig som influensaliknande besvär i form av sjukdomskänsla, feber och värk i kroppen inom några timmar till två dygn. Besvären försvinner i regel efter 2–5 dagar. Dödsfall har inte rapporterats vid pontiacfeber.

Förebyggande åtgärder

Vårdrutiner

- Vid misstanke om felaktig varm- eller kallvattentemperatur ska fastighetsansvarig kontaktas. Detsamma gäller om vattentrycket upplevs vara för lågt.
- Kranar och duschar som inte längre används tas bort.
- Vid befuktning av andningsvägarna ska sterilt vatten användas, till exempel vid syrgasbehandling och läkemedelsinhalation.
- Ismaskin för patientbruk ska undvikas.
- Luftfuktare och bubbelbad bör inte förekomma i vårdmiljö.

Spolningsrutin

För att förebygga tillväxt av legionella i varm- och kallvattensystemet ska följande rutiner tillämpas, gäller för lokaler där patienter vistas.

1. Duschhuvud rengörs för hand en gång per år i samband med storstädning. Använd duschstril som inte ger aerosolbildning.
2. Duschslangar av icke genomskinligt material ska användas. De bör bytas regelbundet för att undvika sprickor i plasten. Om enheten varit stängd/oanvänd mer än en vecka, genomspolas samtliga duschar med hett vatten i tre (3) minuter och kallt vatten i tre (3) minuter.
   Obs! Duschen ska inte användas förrän vattenångan försvunnit i duschrummet.
3. Om enheten stängs under längre tid än en vecka, till exempel för semester eller renovering, ska duschslangen skruvas loss från väggen så att den kan hänga torrt under stängningstiden. När enheten öppnas igen genomspolas samtliga duschar och kranar, enligt punkt 2 ovan, innan de tas i bruk.
   Obs! Se till att packningen kommer på plats igen!

Mer information om legionella finns på Smittskydd Värmlands webbplats

Utarbetad av: Smittskydd Värmland